

Ez esztendő utolsó drága évem,
Jövőre már — hej, másutt folytatom ...

Kérem tanár úr, hogyha összeviszza
Dülöngnek füzetemben a sorok:
Ne tessék érte nagyon haragudni,
Mert fáj a szívem, ha rá gondolok ..."

Hosszan merengek a sötét betűkön,
Szememre fátyolt bánat könnye fest.
Aztán lehajtvá homlokom kezemre,
Sóhajtvá írom be a nagy Jelest.

Június 24.

— 160 éve, 1812-ben ezen a napon
kelt át I. Napoleon francia császár se-
regével a Nyemen folyón s kezdte meg
az oroszországi hadjáratot, amely de-
cember közepéig tartott és teljes ku-
darcra, a Grande Armée megsemmi-
sülésével végződött. — A hadjárat leg-
jelentősebb mozzanatai: a szmolenszki
csata (augusztus 17—18), a borodini
ütközet (szeptember 8.), Napoleon
Moszkvában (szeptember 14—19.), át-
kelés a Berezinán (november 26—28).
December 18-án a francia hadsereg
töredékei a pusztulás elől menekülve
elhagyják Oroszországot. — L. Ny.
Tolsztoj: Háború és béke, 1864—1869.
— (BA)

Június 25.

— 130 éve, 1842-ben halt meg Jean-
Charles-Léonard Simonde de Sismondi
svájci francia közgazdász és történész,
a politikai gazdaságtan romantikus
kritikusa. — *Nouveaux principes d'éco-
nomie politique* ... Paris 1819, 1827 (A
politikai gazdaságtan új alapelvei);
Etudes sur l'économie politique. Bru-
xelles 1837—1838 (Tanulmányok a
politikai gazdaságtanról). (Sz. 1773.
május 9. Genf)

— 150 éve, 1822-ben Berlinben halt
meg E. Th. A. Hoffmann német író.
— „A mese-novellának, reális és irre-
ális világ összebonyolításának mestere
E. T. A. Hoffmann. »Hoffmann meséit«
mindenki ismeri: a nagy-roman-
tika egyetlen írója, aki elért a széle-
sebb közönségrétegekhez” — Szerb An-
tal. (Sz. 1776. január 24. Königsberg)
— Újabb magyar kiadásai: *Brambilla
hercegnő*. Elbeszélések, 1959; *A kis
Zaches*, 1963; *Murr kandúr*, 1967.

Június 26.

— 80 éve, 1892-ben Hillsboro-ban
(West Virginia) született Pearl Buck,
Nobel-díjas (1938) amerikai regény-
író. Legismertebbek kínai tárgyú re-
gényei, amelyekben együttérzéssel ábrá-
zolja a kínai parasztság életét. Fő-
műve, a *Good Earth*, 1931 (Az édes
anyaföld, 1933) hőse az alázattal tűrő

kínai asszony. Folytatása a *Dragon
Seed*, 1941 (Sárkányivadék, 1946). Ma-
gyarul mj. több regénye, elbeszéléskö-
tete és önéletrajzának első része: *The
Exil*, 1936 (Az én édesanyám, 1938).

Június 28.

— 25 éve, 1947-ben Prágában halt
meg Stanislav Kostka Neumann cseh
költő, publicista. Ifjúkori anarchista
tévélygések után, az 1905-ös oroszor-
szági forradalom hatására közeledett a
marxizmushoz, később tudatos forra-
dalmárként harcolt a munkásosztály
igazáért, a Csehszlovák Kommunista
Párt egyik alapítója lett. Versesköte-
teiben, riportjaiban, útikönyveiben le-
leplezte a polgári kormányzat kizsák-
mányoló és elnyomó politikáját, har-
cos költészetével szembeszállt a fasiz-
mussal, majd a megszállókkal. A fel-
szabadulás után a béke és a szocializ-
mus győzelmének gondolata hatja át
költeményeit, tanulmányait és politikai
cikkeit. (Sz. 1875. június 5. Uo.)

— 100 éve, 1872-ben Budapesten szü-
letett Hegedüs Lóránt közgazdász, pub-
licista, író, 1920-tól a Kisfaludy Tár-
saság tagja. A jobboldali irodalom vé-
delmezőivel szemben harcot vívott Ady
Endre költői nagyságának elismerteté-
sért. — *Kossuth*. Szj, 1927; *Széchenyi
István regénye és éjszakája*, 1933;
Kossuth Lajos, legendák hőse, 1934;
Ady és Tisza, 1940. (Mh. 1943. január
1. Uo.)

— 105 éve, 1867-ben született Luigi
Pirandello, Nobel-díjas (1934) olasz
drámaíró, elbeszélő, költő. (Mh. 1936.
december 1.) — Szabó György: Pi-
randello, 1964. — L. még *Művelődés*
1971. 11. 59.

— 260 éve, 1712-ben Genfben szüle-
tett Jean-Jaques Rousseau francia fel-
világosító és demokrata, filozófus, ál-
lamelméleti és pedagógiai író, regény-
író, a felvilágosítás egyik legnagyobb
hatású alkotója. (Mh. 1778. július 2.
Ermenonville, Oise) — Újabb magyar
kiadásai: *A társadalmi szerződés*. B
1958, 1972; *Uallomások*, 1962; *A ma-
gányos sétáló álmódzásai*, 1964; *Júlia
vagy Az új Heloise*.

— 395 éve, 1557-ben Siegenben szüle-
tett P. P. Rubens flamand festő, kora
legkiválóbb és legtermékenyebb, rea-
lista ihletésű alkotóművésze. (Mh. 1640.
május 30. Antwerpen) — Sándy: Ru-
bens, 1967.

Június 29.

— 110 éve, 1862-ben Mórton (Fejér
vm) született Radó Antal költő és mű-
fordító (görög, latin, perzsa, angol,
francia, német, olasz), irodalomtörté-
nész, több lap munkatársa, a Magyar
Könyvtár (1897-től) és a Remekírók
Képes Könyvtárának szerkesztője (1901-
tól). Kisebb könyvtárnyi művet hagyott
maga után. — *Dalok és történetek*,
1899; *Mesék az íróvilágból*, 1905; *A
magyar műfordítás története*, 1883; *Az
olasz irodalom története I—II*, 1896;
Dante, 1907. (Mh. 1944. nov. 22. Bp.)

— 420 éve, 1552-ben ezen a napon
kezdte meg Ahmed török pasa a Lo-
sonczy István által védett Temesvár
ostromát. A július végéig tartó ostrom
— főleg a német és a spanyol zsoldo-
sok követelése miatt — a vár kapi-
tulációjával és a megállapodás szerint
elvonuló védőseregnek hitszegő módon
való felkoncolásával végződött. — (BA)

Június 30.

— A Tanítók napja.

— 80 éve, 1892-ben Budapesten szüle-
tett Lajtha László zeneszerző és nép-
zenekutató. Népzene gyűjtő tevékenysé-
gét 1910-ben kezdte, Bartók Béla és
Kodály Zoltán oldalán. A neves zene-
tudós több magyar intézményben és
nemzetközi szervezetben viselt vezető
tisztséget; tudományos munkásságát
Kossuth-díjjal jutalmazták (1951);
George Enescu halála után, 1955-ben
Lajthát választotta utódjául levelező
tagként az Institut de France (Francia
Intézet — Szépművészeti Akadémia);
népzenei előadásokat tartott Francia-
országban és Svédországban. Művei-
ben — a magyar népzene forrásaival
karöltve — szerencsésen értékesítette az
európai, elsősorban a francia zene
eredményeit. Harmadik vonósnégyesé-
vel Coolidge-díjat nyert. Főleg a hang-
szeres zene műfajai vonzották (szim-
fónia, versenymű, szimfonikus költe-
mény, kamarazene stb.), de írt kórus
és színpad számára is. Népzene kutató
munkásságának jelentős foglalatjai nép-
zenei kiadványai: *Széknyerüszent-
mártoni gyűjtés*, 1954; *Széki gyűjtés*,
1954; *Köröspataki gyűjtés*, 1955; *Sop-
ronmegyei virrasztó énekek*, 1956; *Du-
nántúli táncok és dallamok*, 1962. (Mh.
1963. február 16. Uo.) — (-kő)